

Lessen in levenskunst en liefde

ABDELKADER BENALI

Laat het morgen mooi weer zijn

*De eerste roman van Abdelkader Benali, **Bruiloft aan zee** (1996), werd bejubeld als het debuut van een taal- en vertelvirtuoos van Marokkaanse komaf. Zijn tweede boek werd kritischer onthaald. De bekroning van **De langverwachte** met de Libris Literatuur Prijs 2003 was beslist verassend. Het groot vertoon van exotisch stijl- en verhalenvuurwerk leek vooral voortgekomen uit de behoefte om te imponeren. Toch was de compositie minder rommelig dan menig recensent beweerde en het beschamend slordige zet- en redigeerwerk viel vooral uitgever Vassallucci te verwijten. In **Laat het morgen mooi weer zijn**, verschenen bij De Arbeiderspers, is sprake van minder vuurwerk maar meer zeggingskracht.*

Hoofdpersoon Malik Ben is 'authenticiteits-heler' van beroep. Aanvankelijk wellicht bevreemd door deze merkwaardige term, kan de lezer zich vervolgens van alles voorstellen bij Maliks beroep en bij de noodzakelijkheid daarvan. Maliks cliënten zijn opgebrande, onzekere slachtoffers van de moderne *ratrace*. Ze zijn, in de jacht op succes en carrière, vervreemd geraakt van hun ware ik. Daarom hebben ze niets om op terug te vallen als ze onderuitgaan. Malik helpt ze, al luisterend, om het contact te herstellen met wie ze werkelijk zijn. Benali zet de problemen van deze tijd treffend en vermakelijk neer. Jammer dat hij Malik wat ál te breedvoerig laat filosoferen over begrippen als 'authenticiteit' en 'ziel'. Dat gaat op den duur vervelen. De auteur lijkt geen maat te kunnen houden bij het ironiseren van het oeverloze abstracte gezwam van de hulpverlener. De beschrijving van de gevallen uit Maliks praktijk, is niet altijd sterk en de scène waarin Malik zonder zakdoek een huilende cliënte probeert te troosten, is ronduit flauw en gezocht. Het kaderverhaal over Maliks huidige bestaan als zielsheler is traag, vaag en bespiegeland. Het ingekaderde verhaal over wat eraan voorafging is dynamischer en concreter. Het biedt een terugblik op Maliks heftige jeugd als kind tussen twee ouders die het verleden niet kunnen hanteren. Ze zijn afkomstig uit het land met het Regime zonder Kleur,

een naamloos land waar, in naam van welke ideologie dan ook, de onderdanen onderdrukt worden. Maliks moeder was een overtuigd dissidente, zijn vader een verrader. Na hun komst naar Nederland heeft de vader een streep door het verleden gehaald en is hij een nieuw leven begonnen. Hij groeide uit tot een succesvol en rijk zakenman. Maliks moeder verstarde steeds meer in haar ideologie en kon zich niet losmaken van het verleden. Even zijn ze verenigd geweest in een verzetsdaad tegen het Regime: de verwekking van Malik. Daarna is de verwijdering zo totaal geworden, dat ze niet in staat zijn de zoon van wie ze houden, een veilig en harmonieus thuis te bieden.

Als zijn moeder is gestorven, wordt Malik door zijn vader op een cruise gestuurd om 'man' te worden, om het paradijs te ontdekken; 'de beste van alle werelden' (p.18). Dit is een duidelijke hint van Benali om Malik te zien als een moderne Candide. In de gelijknamige filosofische vertelling van Voltaire meent de hoofdpersoon het ideaal over de hele wereld te moeten zoeken.

Aan boord van het cruiseschip SS 'Latina', eens gebouwd als symbool van hoop en optimisme, nu nog slechts vergane glorie, krijgt Malik lessen in de levenskunst en uiteindelijk ook in de liefde van Carmen. Deze veel oudere Spaanse schone bewondert

Abdelkader Benali *Laat het morgen mooi weer zijn*

De Arbeiderspers • 239 blz. • ISBN 9029504676 • € 17,95

hij om haar authenticiteit en levenskracht. In de verhalen die Malik hoort van Carmen en scheepsbarman Juan herkennen we Benali als rasverteller. Ze geven het boek vaart en spanning. Benali ontstijgt hier bovendien de beperktere thematiek van de Nederlands-Marokkaanse dubbelidentiteit. Het zijn algemeen-menselijke geschiedenissen waarin de vele gezichten van liefde, oorlog, verraad, overlevingsstrategieën en vreemdelingschap worden getoond. Maliks vader overlijdt tijdens de cruise en daardoor wordt de zoon een rijk man. Hij besluit zijn vaders droom te verwezenlijken: de oprichting van een Instituut voor de Ziel.

Ruim tien jaar later wil Malik met zijn praktijk stoppen. Als heler heeft hij vooral de lessen van Carmen en van zijn vader uitgedragen. Hij heeft zich, als een parasiet, jarenlang figuurlijk volgevreten aan de verhalen van anderen. Nu is het tijd om zich te ontdoen van al die ballast. Hij moet aan zijn eigen authenticiteit gaan werken. Aan het eind van de roman komt hij in actie en in dat opzicht is de titel *Laat het morgen mooi weer zijn* prachtig gekozen. De dag van morgen moet immers leren of Malik zichzelf zal hervinden. Zekerheid is er niet, maar wel hoop op herstel!

Laat het morgen mooi weer zijn is geen zelfportret. Malik Ben 'is' niet Benali. Maar toch: Benali heeft

Malik de eerste drie letters van zijn eigen achternaam meegegeven en Maliks roots liggen niet in Marokko, maar wél in een aangrenzend land. Bovendien ziet Malik zelf overeenkomsten tussen zijn beroep en de literatuur. Hij wil als authenticiteitsheler mensen hun ziel, hun persoonlijkheid, teruggeven. In zijn visie is dat dezelfde taak die de dichters vroeger hadden. *Laat het morgen mooi weer zijn* lezen als een roman die (ook) over het schrijverschap gaat, biedt interessante gezichtspunten. Zo staat de praktijk van Malik Ben in de *Gouden Gids* vermeld onder de noemer 'Amusement', terwijl hijzelf zijn beroep wél serieus neemt ('Ironie was uit den boze', p.10). Het lijkt vermomde kritiek op de neiging om schrijvers vooral als entertainers te zien. Malik Ben gooit het roer om. Hij wil niet langer slechts een klankbord zijn voor anderen. Hij wil op zoek naar zijn eigen authenticiteit. Het is een prachtig beeld voor de schrijver die zich losmaakt van verwachtingen en eisen van anderen en zijn eigen stem wil ontdekken. De schrijver wil serieus genomen worden.

De Arbeiderspers heeft Benali ongetwijfeld serieus genomen, maar ook in *Laat het morgen mooi weer zijn* staat een opvallende misser. Het verhaal wordt in de hij-vorm verteld, maar opeens wordt twee regels lang de eerste persoon gebruikt (p. 133).

Ben is niet Benali en *Laat het morgen mooi weer zijn* gaat niet alleen over schrijven, maar toch is er nog een aardige parallel. Malik wil afvallen en Benali heeft na de 'hollebolle gijs' van een roman die *De langverwachte* was, een minder dik boek geschreven. Ook in deze opvolger buitelen de verhalen over elkaar heen. Maar doordat alle verhalen, personages en thema's elkaar weerspiegelen, verdubbelen, kruisen of juist nadrukkelijk met elkaar contrasteren, zijn er weinig losse eindjes. Malik Ben wil 'indikken' en dat is precies wat Abdelkader Benali heeft gedaan. ■

Tineke de Jonge-Vos